

אשכנזי האיש

מצורף המדור

"הזקן קורא נא"

להיזק ועיבוד ליםים אלו
(עמוד אחרון של המדור)

החסידות בדרך רבזה"ק זיע"א

מפי ספרים וסופרים

הזהירות משבועה

שמחה הרבנית והתחילה להזמין את הדברים, ואילו מן הצד משתומם לו רבי פנחס, מדוע אין אשתו מטרידה אותו השנה על הכסף עבור הוצאות החג? הרבי לא שאל מאומה, והמשיך בעבודת הקודש שלו. בערב פסח רואה רבי פנחס שהבית מאיר, כלי כסף וכלי זהב, שמלות חדשות, רהוט חדש, כלים מבריקים, מיד שאל הוא את הרבנית: "מהיכן כל הפאר הזה?"

הצביעה הרבנית על האורח החסיד, ואמרה שהכול בזכותו. נתן לו רבי פנחס יד לשלום וישבו לקדש. התחיל באמירת ההגדה, ולאחר הכוס השני, טרם ניגשו ליטול ידיים. שאלו רבי פנחס, מדוע הגיע? ומה חסר לו? סיפר לו אותו חסיד בקול בוכים, את מה שקרה אצל הסבא משפולי, ובקשו לבטל את השבועה, כדי שיזכה להיפקד בבן זכר של קיימא.

הרהר רבי פנחס רבות בבקשתו של העשיר, ואמר לו: "אם יש לי זכות בשמים, אני נשבע לך, כי עוד השנה הבאה אשתך תלד בן זכר של קיימא." שמח אותו עשיר ונשק את ידיו של הצדיק, ואכן כך היה, לאחר שנה ילדה אשתו בן זכר.

הצדיק רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל, סיפר לחסידיו שבשעה שנשבע רבי פנחס מקוריץ, נעשה רעש גדול בשמים. שני צדיקי עולם נשבעו, שבועתו של מי תתקיים!?

פסק בית דין של מעלה: מי שלא נשבע אף פעם אפילו באמת, את שבועתו נקבל. חקרו ובדקו וראו שרבי פנחס לא נשבע אף פעם בחייו, ולכן קיימו את שבועתו, לתת לאותו חסיד עשיר בן זכר של קיימא.

הדברים מאירים, וכתובים בפסוק בפרשתנו: "לא יחל דברו ככל היוצא מפי יעשה" פרוש: אדם שהוא לא מחלל את דברו ככל היוצא מפי יעשה, כך מקיימים בשמים את דבריו.

עלינו להזהר לשמור את דברינו ולקיימם, ולהזהר רבות בעוון נדרים ושבועות, משום שאפילו אם מקיימם נקרא "ישע" ולכן הטוב ביותר לומר תמיד "בלי נדר" ולהזהר לקיים כל הבטחותיו, כמו שנאמר: "מוצא שפתך תשמור ויבזה נישא טובה וברכה לחיי העולם הבא, אמן. (אור לנער)

"לא יחל דברו ככל היוצא מפי יעשה" מספרים על חסיד אחד, ירא ה' וסר מרע, שהיה מבאי ביתו של הסבא משפולי זכותו תגן עלינו אמן, אותו חסיד היה עשיר מופלג, ולא חסר לו מאומה, מלבד צרתו האחת, שלא זכה להיפקד בפרי בטן.

בכל פעם היה העשיר מתחנן על נפשו לפני רבו האדמו"ר הקדוש, שיבטיחו להיפקד בבן זכר של קיימא, אך הצדיק דחהו בלך ושוב.

במשך חדשים רבים נדחה על ידי רבו עד שהחליט אותו חסיד להיכנס לרב, לשבת ולהטרידו, עד שיגזור אומר, שתפקד אשתו בפרי בטן.

אותו יום היה הסבא משפולי עסוק בדברים העומדים ברומו של עולם, לבטל גזרה קשה מעל ראשם של בני הקהילה, והנה פתאום מופיע אותו חסיד, ומתחיל להעסיק את הרבי בבקשה פרטית... התחיל הסבא לומר לו, שאין זו שעת הכושר, ועתה הוא עסוק והתחנן לפניו שיגיחו ויבוא פעם אחרת. אך החסיד בשלו: "אינני זו עד שהרבי יגזור ויבטיח שאזכה השנה בבן."

הדבר עיכב את הרבי וציערו עד מאוד, וכל מה שעשה לא עזר, אלא החסיד הוסיף והכפיל להטריד את הצדיק, הרבי ביקש מהחסיד שילך, ואם לא יעשה כן הוא יתחרט. אך גם לזאת לא שמע החסיד. כראות הסבא משפולי זכותו תגן עלינו אמן, שהחסיד בשלו, אמר לו: "אני נשבע לך, כי לא יהיו לך בנים לעולם."

כשמע החסיד את הדברים האלה נבהל וברח מיד מחצרו של הצדיק, ונאנה, כמי שחרב עליו עולמו. וכבר התייאש מדבר זה והשלים עם המציאות.

לימים נסע אותו חסיד לעיר קוריץ לצורך מסחרו, ושמע רבות אודות הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ זצ"ל, ועל היותו בעל רוח הקודש, בעל מופתים, ודבוק בה' יתברך בכל אבריו וגידיו. שאל החסיד העשיר את בני העיר למצבו הכלכלי של רבי פנחס. וכשמע שמצבו הגשמי ירוד, עני מרוד הוא עד פת לחם.

הלך לביתו ואמר לרבנית שתקנה לליל הסדר את כל הדברים על חשבוננו. שולחן, כיסאות, מפות, מלבושים, בשר, עופות, דגים, יין, פירות וירקות, קמח למצה שמורה ועוד. וביקש בתמורה מהרבנית להתארח בבית הצדיק בליל הסדר.

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

ונעשה מדיבור ציווי של ה', שמחויב לקיים את דברו שנדר במצוות ה', שהרי התורה צותה אותנו לקיים מוצא שפתיו, ומזה רואים כמה יקר בעיני ה' דיבורו של האיש הישראלי.

יחשוב תמיד בגדלות הבורא ית"ש

אלה מסעי בני (ל"ג, א')

שמעתי ממור"ר הק' (ר' יעקב אריה) מראדזימין, "אלה מסעי בני", אלה פסל את הראשונים, שמסעי בני היינו תהלוכות בני והתנהגותו צריך להיות בזה האופן, אשר יבין תמיד יותר בגדלות הבורא ית"ש, וממילא יבין שמאחמול לא השיג כ"ב, ולא היתה עבודתו שלימה לפני הבורא ית"ש, כי לא ידע איך לעבודו, ויפסול תמיד עבודתו הקודמת.

(ישמח ישראל, ומוצא בבראשית דף ז'. ונראה להסמיך הדברים לדברי רבינו ה"שמש ישראל" שמביא את הגמ' בפסחים (ג:) לעולם ילמד אדם שלא לשמה... ומקשה על התיבת 'לעולם', מה הפירוש, הוא מותיב והוא מפרק, שלעולם יחשוב אדם שעוד לא הגיע לפינה שלשמה, וכל הזמן יחשוב שלומד שלא לשמה, ושיש לו פניות וכוונות שונות בעת לימודו, אלא הוא מקוה כי סוף כל סוף יגיע ללמוד לשמה. וכן הוא באן, שיחשוב על המצוה שעשה אתמול יחשוב שהוא פסול, ולא עשה המצוה בשלימות, ואז שיחשוב כך, יקבל עליו לעשות כל מצוה בשלימות, ולא כמו עבודתו הקודמת)

בשבת קודש מתבטל כח הסט"א

כמו שע"י הציץ שהשם חקוק בה נפלו מלכי מדין ובלעם הרשע בתוכם, כך גם בשבת נתבטל כח של הסט"א וישלח אתם משה כו' וכלי הקדש כו'. מפרש"י ז"ל: זה האורן והציץ שהיה בלעם עמהם ומפריח מלכי מדין בכשפים והוא עצמו פורח עמהם הראה להם את הציץ שהשם חקוק בו והם נופלים כו'.

ועוד יש לפרש ע"ד שכתב בזוה"ק (פ' תרומה) כד עייל שבתא איהי אתיחדת ואפשרת מסטרא אחרא כו' וכל שולטני רוגזין ומארי דיניא כוליהו ערקין ואתעברו מיניה ולית שלטנא אחרא כוליהו עלמין כו', וכדברי הזוה"ק (ח"ב פח): שבת שמא דקוב"ה, וכמו שע"י הציץ שהשם חקוק בו בטל כח הסט"א ונפלו מלכי מדין וגם בלעם הרשע עמהם, כמו"כ בשב"ק דהוא שמא דקוב"ה נתבטל כח של הסט"א ושולט רק הקדושה. (אמונת משה)

יוקר הדיבור של האיש הישראלי

זה הדבר אשר צוה ה' וגו'. בספה"ק "תפארת שמואל" הביא בשם רבינו הק' הזקן מווארק"י זיע"ע שמהדיבור של אדם נעשה ציווי ה', ר"ל אם יאמר האדם שיעשה כך וכך

בעזרת ה' נעשה ונצליח
יום ו' ערש"ק כ"ה תמוז תש"פ
פרשת מטות מסעי
גליון תמ"ג
שנה ט'

שום דבר לא מגיע מעצמו, אלא מה'

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעייהם עפ"י ה'.

ר"ל שהיו יודעים כי לא בכחם ועוצם ידם יצאו ממצרים רק עפ"י ה', ומשרע"ה כתב זאת לדור אחרון שממנו נקח לעבוד את ה', לידע ולהאמין כי בעצמו לא יכול להושיע א"ע, והכל בא ברצונו הטוב. וכמאה"כ פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון רק ברצונו ית' הוא משביע לכל חי ואין אנהנו עושים כלום, וצריך האדם לבטוח בה' שתמיד ישפיע לנו שפע וישועות ברצונו הטוב, אע"פ שאין אנו כדאים. ובבחינה זו נוכל לזכות להישועה ולקדושת אר"י, וכמש"כ זה"ק עה"כ בטח בה' ועשה טוב שכונן ארץ ורעה אמונה, בטח בה' ועשה טוב - כדי שיהיה לך משכן בארץ באמונה ובטחון יש לו קיום ושייכות עם אר"י, וקדושת אר"י יהיה קולטת אותו. (תפארת שמואל)

כדי לזכות לתורה צריך לצאת קודם מכל עניני הגשמיות

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעייהם על פי ה'.

היינו לפי מה שהם יוצאים מתאוות מצרים כך הם מקבלים את האורות למסעייהם, היינו אורות התורה, שהם עפ"י ה', ואלה מסעייהם למוצאייהם, היינו כפי מה שהם מקבלים אורות מסעייהם, שהם אורות התורה, כשיעור הזה הם יוצאים מהתאוות, כי האחד תלוי בשני כאמור. ומזה הטעם היו צריכים לעבור תחילה את כל המדבר שממה הזה, שכל החיות בו הוא למעלה מהטבע, להורות שהתורה היא למעלה מהגשם, כי הם שכלית, היפך הגשם, עד שבאו לארץ ישראל, שהיא ג"כ למעלה מן הגשם, כי הגשם הוא

בימי הבנין, ואוירא דארץ ישראל מחכים (ב"ב קנח:), שהיא בחינת חכמה, שלמעלה מימי הבנין, למעלה מהגשם, ושם זכו לשלימות התורה. וזהו הענין שהוצרכו המסעות להכתב בתורה, לזמו שלזכות לתורה צריכים לצאת מכל ענין גשם, שיהיו כל התהלוכות רק בתורה בלבד.

(אמרי מנחם)

שיוצא לנסיעה קודם כל יאמין שהכל עפ"י ה', ובהשגחתו

ויכתב משה את מוצאייהם למסעייהם על פי ה' ואלה מסעייהם למוצאייהם.

באוה"ח הק' דקדק למה שינה, בתחלה הקדים לומר למוצאייהם ואח"כ למסעייהם ואח"כ הקדים תיבת למסעייהם לתיבת למוצאייהם, וי"ל בדרך פשוט, דהנה בסדר העולם כשאדם מכין א"ע לנסוע עליו דרך יש לו מטרה מיוחדת להנסיעה להשיג איזו דבר, אבל בפרטי הדברים לדעת עד כמה שיצליח אי אפשר לחשוב מקודם, יש שיודע שהכל ע"י השי"ת המסבב סבות, לא בחכמתו וכחו ועוצם ידו, ויש שסומך על חכמתו ועל הצלחתו, ובכל אופן א"א שישגי מקודם כל הפרטים, אבל אח"כ בשוכו לביתו אז ידוע לו כל הפרטים שהשיג בנסיעתו, ברם המאמין ידוע שכל זה שהצליח בנסיעתו הכל היא על פי ה' ובהשגחתו בכל הפרטים. ובזה יבואר הכתובים ויכתב משה את מוצאייהם למסעייהם על פי ה', כלומר משרע"ה כתב כל התוצאות שהרויחו בני ישראל למסעייהם והאמינו שהכל על פי ה' בהשגחתו ית"ש בכל הפרטים, ואלה מסעייהם למוצאייהם, כלומר בתחלת נסיעתם ידעו בהמטרה, שהמטרה בנסיעתם המה למוצאייהם, אבל לא יכלו לחשוב כל הפרטים שירויחו בנסיעתם משום שהכל תלוי בהשגחתו ית"ש. (אמונת משה)

ווארט

דיבוריו (הגשמיים) של הצדיק עושה רושם

או יאמר ככל היוצא בו ע"ד שאנו אומרים ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך, דהיינו שיפתח את שפתינו, ופי יגיד לשון המשכה, תהלתך רוצה לומר הדיבורים היוצאים מפי יהיו נמשכים עד עולם עליון הנקרא תהלה. ונמצא דברי קודשה שהצדיק מדבר עם דבוקים בפיו ונמשכים ועולים עד עולם עליון ואינם נפסקים לצאת מפיו ממש רק דבוקים גם בפיו הקדוש. ולא כן דברי הגשמיות הנפסקים מהדיבור. והצדיק צריך לראות שגם דברי גשמיות שלו יהיה גם כן בקדושה וטהרה גדולה למען יעשה בהם גם כן עשיות קדושה, וזהו "ככל היוצא מפיו" פירוש אפילו דברי גשמי יעשה בהן תיקון. (נועם אלימלך)

שבע יפול צדיק וקם

ויסעו מחרדה ויחנו במקלות (ל"ג, כ"ד-כ"ה). ר"ל שהאדם הצדיק צריך לפעמים לירד למטה ולהתערב בין בני אדם לעשות להם איזה טובה או להתפלל עבורם הצטרפותם או להעלותם כמבואר בספה"ק נועם אלימלך. אך בין בני האדם נוח להאדם להיכשל ולפול ממדרגתו ח"ו, אבל כיון שנתקשר האדם בשורש כל השרשים ומקשר עצמו ומייחד כל העולמות, אז אין לו מורא ופחד כלל כיון שנתקשר היטב. וז"ש "ויסעו מחרדה" שהוא לשון יראה וחרדה, ועולם זה נקרא שם א"ד כנודע, "ויחנו במקלות" ע"ד במקלות ברכו את ה' (תהלים ס"ח, כ"ז) ר"ל שאח"כ יכול לירד במקלות ישראל ולפעול להם כל צרכם ולהעלותם לקשרם בקדושה עליונה. (דודאים בשדה)

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"נ הרה"ח ר' יצחק

בן הרה"ח ר' משה אריה צ"ל

נלב"ע ו' סיון תשע"ד

ישראל, נקראים צאני צאן מרעייתי. ע"ד שאמרו חז"ל על טובים דודיק מיין, "חביבין דברי חכמים יותר מיינה של תורה". (צמח צדיק)

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר. י"ל דהנה משה רבינו ע"ה היה רוצה לאמר כאן סתרי תורה, על דרך הידוע - רזי וסודות נדר ושבועה, והיה ירא לנפשו לאמרם לכל המון עם, כי לא כל הרוצה ליטול את השם וכו' (ברכות טז:), וידוע מה שכתוב בזוה"ק "זויו אי אמינא, וזו אי לא אמינא, דלא ייבדון מרגליתא טבא מביניהו" (בתרגום: אוי לי אם אומר, ואוי לי אם לא אומר, שלא יאבדו מרגלית טובה מביניהם), ולכך וידבר משה אל ראשי עם בני ישראל, המטות לבני ישראל - היינו שהם מטיים עצמם רק אל הצורך לבני ישראל (שהם הכניעו את עצמם לקבל את סתרי תורה הנ"ל ממשה רבינו ע"ה). והם הם זכי הדעת ושלומי הנפש, ולהם גילה מצפוני סתרי התורה הק' התלויים בזה הפרשה, והמשכיל יבין. (דגל מחנה אפרים)

זאת מוצאייהם למסעייהם (ל"ג, ב'). 'מוצא' רומז למיתה, כמו דאיאת במדרש לעת מצוא זו מיתה, היינו שוב יום אחד לפני מיתתך, שיוזכר לו יום המיתה, ועי"ז למסעייהם, ילך ממדרגה למדרגה על פי ה' שיעשה הכל לשם ה'.

אלה מסעי בני ישראל וגו' (ל"ג, ט"ו). הרמ"ע מפאנו צ"ל כותב: הר"ת של אלו הארבעה תיבות של הכתוב הזה מרמזין על ד' גלויות: אדום, מדי, בבל, יון, שצריכים בנ"י לעבור עד ביאת משיח צדקנו בקרוב. והנה איתא במדרש שלכך הגאולות הקודמות לא נשארו קיימות לעולם, מפני שלא היה ע"י השי"ת בעצמו כי אם ביד שליחיו, אבל לעתיד השי"ת בעצמו יגאל את ישראל וכדכתיב "ופדויו ה' ישוּבוּ וּבאו ציון בְּרנָה" ולכן יהיה "ושמחת עולם על ראשם", ישועה נצחית. וזה מרומז בפסוק "אלה מסעי בני ישראל", ועדיין לא נגאלו גאולה שלימה נצחית, וזה מפני "אשר יצאו מארץ מצרים

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (ל', ג'). מי שאינו עושה דיבורו חולין, ועושה תקונים ככל היוצא מפיו, ויגזור אומר ויקם לו (ע"פ איוב כ"ב, כ"ח) צדיק מושל ביראת אלוקים (שמואל ב' כ"ג, ג') ע"י שמירת ברית הלשון, וזהו מטות, שיוכל להטות מדותיו של הקב"ה מדין לרחמים.

או נראה לפרש ע"פ המדרש (פליאה) על פסוק איש כי ידור נדר לה', הדא דתימא מינו כצל עובר, פי' כי איתא (נדרים י:) שאסור לומר לה' קרבן, רק קרבן לה', שמא ימות קודם שיאמר קרבן ויוציא ח"ו שם שמים לבטלה. וכאן אמר הכתוב נדר לה' ולא כתוב לה' נדר כנ"ל שמא ימות קודם. וזהו שאמר המדרש הדא דתנא מינו כצל עובר, ואיתא פלוגתא בגמרא (שם ט.) באם טוב שתדור הגם שתשלם וסובר רבי מאיר הגם שישלם אעפ"כ אינו נכון שידור, וזהו פירוש הפסוק איש כי ידור נדר משום שמא ימות קודם שיאמר קרבן או נדר, א"כ כיון שאין לאדם ליחל אפילו על דבר א' שיאמר איך ידוע הוא לו שכל היוצא מפיו יעשה וביודעו הכתוב שאין לדור כלל. (קדושת לוי)

נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך (ל"א ב'). הרה"ק ר' מאיר צ"ל בן הרה"ק מברדיטשוב זי"ע אמר, שאותם העבודות והתפילות שהעלו הצדיקים והתפללו בחייהם, הם ממשכיבים בהם גם לאחר שעלו לשמי מעלה לצרור בצרור החיים, וזהו פי' הפסוק נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך, ורצ"ל, נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים, אף אחר תאסף אל עמך. (דעת משה להרה"ק ר' משה מבאיאן - קראקא ז"ע)

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (ל', ג'). לא יחל דברו, היינו שלא ישנה דיבורו, גם לא ידבר שום דבר חולין, אזי ככל היוצא מפיו, יעשה הקב"ה. וכמו שאמר זקני היהודי הק' מפשיסחא זי"ע, "אם ישמור האדם דיבורו, אזי מה שיגזור אומר, הקב"ה יחיש, יעשה". (ארחן ערות, זה הדב דף ל"ו ע"ב ד"ה האיש)

וגדרות לצאנכם (ל"ב, כ"ד). כי ע"י הגדרים והסיגים שעושים להן בני

לצבאותם ביד משה ואהרן" ביד שליחי השי"ת ולא מיד השי"ת בעצמו, כמו שיהיה בגאולה העתידה במהרה בימינו. (כתנות אור)

ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני (ל"ג, ט"ז). י"ל בדרך צחות ויסעו מרפידים, כיון שרפו ידיהם מדברי תורה ופירשו מללמוד תורה ח"ו, אז נעשים שונאים לת"ח, וכמ"ש חז"ל (פסחים מט:): שנה ופירש קשה מכולם. וע"י שגאה יבוא קנאה להתקנאות בהעוסקים בתורה ליתן בהם דופי ולדבר עליהם, וזהו ויחנו במדבר סיני, ר"ל לדבר בת"ח הנקרא "סיני" ולזלזל אותו. (תולדות יעקב יוסף)

כשאדם מתבטל ומרפה ידיו מהתורה, אין לו מנוחה, כי נותנין עליו עול מלכות שמים ועול דרך ארץ (אבות ג, ה). ומדה טובה מרובה, שאם עוסקין בתורה מעבירין ממנו עול מלכות שמים ודרך ארץ. וזהו הרמז "ויסעו מרפידים", רפידים דרשו חז"ל לשון רפיון ידים מהתורה, וכשנוסעים מזה דהיינו ממידת העצלות ועוסקים בתורה, אז "ויחנו" יש להם הניה ומנוחה, "במדבר סיני", ע"י התורה הנתונה משם. (אגרא דבלה)

ויחנו בקברות התאווה (ל"ג, ט"ז). יש לפרש כי עם ישראל בראותם את המשפט הגדול שנעשה בעם המתאווים, נתנו אל ליבם לשבר התאווה ולקברה מכל וכל. וזהו "קברות התאווה" המקום שבו קברו ישראל את התאווה האסורה. (ע"פ באר מים חיים)

כי אתם באים בו' (ל"ד, ב'). אא"ז מו"ר זצ"ל אמר, כי צריך האדם לקבל

ע"ע להיות מיוחד להשי"ת כרצונו עד שלא יהיה נשכח ממנו אף רגע אחד. אף שיודע האדם כי איננו במדריגה זו, מכל מקום הקבלה והרצון צריך להיות על צד היותר טוב וזה מועיל שיוכל לעשות דבר מה על כל פנים עכ"ד. ונראה להוסיף כי היה גלוי וידוע להשי"ת שישאירו מכנענים, ואעפ"כ היה רצונו יתברך שיקבלו עליהם את זה לעקור אותם מכל וכל. וכן כתבו חז"ל (סוטה לד.) שקבלו עליהם כשעברו הירדן והיה זה עצה אף שישאירו יוכלו לתקן זאת כמו שיהיה לעתיד הכל מתוקן בעזרת השי"ת, ע"י הקבלה שיקבלו עליהם כראוי כנ"ל.

ויסעו מקברות התאווה ויחנו בחצרות (ל"ג, י"ז). אין לך עצה טובה לכבישת היצר, לשבירת ולקבורת התאווה מהזכרת יום המיתה ליצה"ר, אם רצונך לנסוע מ"קברות התאווה" קיים בעצמך "ויחנו בחצרות", זכור תמיד כי העוה"ז אינו אלא חצר שלפני הבית, פרוזודור לטרקלין. אין אדם שוהה בפרוזודור אלא מתקין עצמו שם להכנס לטרקלין. (בית יצחק, ווארקין)

את שש ערי המקלט אשר תתנו לנו שמה הרצה, ועליהם תתנו ארבעים וששים עיר (ל"ה, ו'). שש ערי המקלט הינן שש המילים של הפסוק: "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד". וסמוך להן - "ועליהן תתנו" - ארבעים ושמונה המילים של פרשת ואהבת עד ובשעריך. פסוק זה של "שמע ישראל", ופרשה זו של "ואהבת", הם הם ערי המקלט, בהן יכול כל אדם מישראל למצוא לו מחסה ומגן, אף אם עשה רע. כן הוא, ע"י קבלת עול מלכות שמים ואהבת ה', הריהו ניצול מכל המקטרגים הרודפים אחריו. (אוהב ישראל)

מעשי צדיקים

פדיון שבויים נפלא ביותר

חטאיו הוא גם הזכיר את המעשה בחוכר היהודי שנכלא, וכיצד בא יהודי ומסר את עצמו לשבת במקומו. עכשיו אני מבין מדוע חלית לפתע פתאום, אמר לו הכומר והמשיך ואמר בקול תקיף: אם החיים יקרים בעיניך שחרר מיד את היהודי הוא, ובקש ממנו סליחה ומחילה, עם יהודי אסור להתחיל ובמיוחד עם יהודי כזה שהוא צדיק וקדוש.

מיד שלח הפריץ את משרתו לשחרר את רבי משה לייב ולהביאו אליו, אולם המשרת חזר בידיים ריקות ואמר כי היהודי מסרב להשתחרר מאזיקיו, מדוע הוא מסרב? כזה דבר עוד לא שמעתי שאדם יסרב להשתחרר מבית הסוהר, תמה הפריץ שהתפתל בכאביו, הוא טוען, השיב המשרת, כי על ידי שחרורו לא יושע בעל הפונדק, לכן הוא טובע איפוא, כי הפריץ ימחול ליהודי החוכר את כל החוב, תמורת הצער שגרם לבעל הפונדק במעצרו הממושך. טוב, אמר הפריץ לך ואמור לו בשמי, כי אני מוותר על החוב, שחרר אותו והביאו מייד לכאן, שוב חזר המשרת והודיע, כי היהודי עדיין מסרב להוריד את אזיקיו, הוויתור על החוב עדיין לא מספק אותו, כי מאין יחיה בעל הפונדק אם כל הכנסותיו ילכו לכיסוי החוב שהוא חייב מן הסתם, והוא ישקע שוב בחובות ולא יהיה לדבר סוף. הפריץ נתקף שיעול חזק והרגיש כי שעתו האחרונה מתקרבת, בשארית כוחותיו הוא ציווה על המשרת לרוץ מהר לבית הכלא ולומר ליהודי, כי הוא הפריץ מוכן לוותר לחוכר על דמי החכירה של שנה מראש.

עתה חזר המשרת כשרבי משה לייב הולך עמו, הפריץ שמח בראותו את הצדיק מגיע, ומיד הרגיש קצת הקלה במכאוביו, עתה סלח נא לי וברך אותי שאבריא במהרה, ביקשו הפריץ. השיב הצדיק: על הצער שגרמת לי ולבעל הפונדק שלך באמת כיפרת כבר, אולם על הסבל ועגמת הנפש שהיו מנת חלקם של אשתו וילדיו,

אין אני יכול למחול לך, תעבור השנה והחוכר שוב יצטרך לדאוג מאין יקח כסף כדי לשלם לך? אתה הרי רואה בעצמך ויודע את האמת שדמי החכירה גבוהים מדי, מסתבר שאין הפונדק יכול לשאת בהוצאה גבוהה שכזו, אם אתה מוכן לקצץ את דמי החכירה בחצי מהתשלום כעת, ומבטיח לי כי לעולם לא תשוב לצער את החוכר הישר שלך ואת משפחתו, אמחול לך ואתה תהיה בריא.

לפריץ לא היתה כל ברירה אלא להסכים, הוא הורה מיד על עריכת הסכם חדש עם החוכר, שבו הוא הסכים לוותר על החוב הישן, וכן על דמי חכירה לשנה מראש, ועם תום השנה ישלם החוכר רק את מחצית דמי החכירה לפי האפשרויות שיהיו לו. כאשר נסתיימה ונחתמה העסקה, הרגיש הפריץ טוב יותר ומחלתו נעלמה באותה פתאומיות שבה היא באה. רבי משה לייב נסע לפונדק ועוד הספיק להתפלל שם מנחה, כשהחוכר ומשפחתו שמחים על הצלתם המופלאה.

מסופר: הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א היה פעם בדרך והגיע לכפר אחד, שם ביקש להיכנס לפונדק שהיה חכור בידי יהודי, הוא מצא את הפונדק סגור, ולשאלתו ספרו לו השכנים, כי בעל הפונדק פיגר בתשלום דמי החכירה, ומשום כך כלא אותו הפריץ בעל האחוזת בבית הסוהר, ואילו את אשתו וילדיו גירש מהמקום, הם הוסיפו וסיפרו כי שמעו מפי הפריץ כי מנוי וגמור עמו לא לשחרר את מושקה היהודי מבית כלאו, כל עוד לא תביא לו אשתו את כל הכסף המגיע לו. הצדיק רבי משה לייב נחרד לשמע האסון שפקד משפחה יהודית, הוא התאכסן פעם בפונדק זה והכיר היטב את החוכר היהודי ישר וירא שמים.

הלך איפוא רבי משה לייב אל הפריץ ללא שהיות, וניסה לדבר עמו ולרכך את לבו הקשה כאבן, שעה ארוכה ניסה לשוחח עמו ולבקש שירחם על החוכר היהודי שלא אשם בכך שאין לו מספיק הכנסות מהפונדק. שירחם על משפחה יהודית מסכנה, על אשה וילדים שנזרקו לחוב. אולם כל זה היה ללא הועיל, הפריץ אמר כי החוכר חייב לו את כספי החכירה זה זמן רב, וכי הוא לא ישחרר אותו, ולא איכפת לו שיירקב בכלא, כל זמן שלא יקבל את הסכום המלא שמגיע לו ממנו. "ואם הוא יוסיף לשבת בכלא יש לכבודו סיכוי לקבל את הכסף?" ניסה רבי משה לייב לשכנע את הרשע. אדרבה אם יינתן לו לפתוח את הפונדק ולהרוויח כסף, יש תקווה שיוכל לסלק את חובו, אולי בתשלומים טיפין טיפין, אבל אם הוא יוחזק בכלא הרי אין שום סיכוי לכך.

בראותו כי הפריץ איתן בדעתו להמשיך ולהחזיק את החוכר בבית הסוהר בכל מחיר, אמר רבי משה לייב כי יש לו הצעה, קח אותי במקומו לכלא, ושחרר את היהודי כדי שיוכל לנהל את הפונדק, אם ישמעו היהודים כי אני יושב בכלא, יאספו את הכסף הדרוש לשחרורי, וכך תקבל את החוב שלך במהרה. הצעה זו מצא חן בעיני הפריץ, הוא הורה לשחרר את החוכר מאזיקיו, ובמקומו כלא את הרב הקדוש רבי משה לייב מסאסוב בתור משכון חי תמורת חוב דמי החכירה.

ישב איפוא רבי משה לייב בכלא החשוך, כבול באזיקים, כשהוא שמח על כי עלה בידו לקיים מצוות פדיון שבויים, אולם כאשר הגיעה שעת תפילת מנחה והוא התבונן במצבו וראה היכן הוא נמצא, חרה לו היטב יחסו של הפריץ המרושע ליהודי אומלל ובני משפחתו, מסירות נפשו של רבי משה לייב עשה רעש גדול בשמים: כיצד אפשר להשאיר צדיק כזה אסור בנחושתיים, לאחר שהוא קיים בגופו מצווה כה חשובה כמצוות פדיון שבויים.

לפתע חלה הפריץ בצורה רצינית למדי, הוא שלח לקרוא לכומר שלו, כדי להתוודות באוזניו על חטאיו לפני שיסתלק מן העולם הזה, בין שאר

חזקנו קורא נא

לחזוק ולעידוד לימים אלו

כח התפילה והבקשה והתמדה בתפילה

ע"פ ספר 102 סיפורים ששינו לאנשים את החיים" מסיפורו של הרה"ג רבי גואל אלקריף שליט"א).

בחרתי להביא סיפור זה השבוע, בזמן בו כתוב במקרא (פרשתן ל', ג') "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה", וכתב הרה"ק בעל "אור המאיר בספרו, וז"ל: "לא יחל דברו - ירצה להזהיר את האמור, דיבורי תורה ותפילה כמו שקיבל על עצמו מקבלה ואילך, לא יחל דברו לעשותם חולין ברוע מעשיו שנוהג בהם כל היום, כי אם ככל היוצא מפיו בשעת התפילה, יעשה כמוהו בצאתו לפעלו ולעבודתו עדי ערב, להביא הדיבורים לידי עובדא, וכאשר תיקנו לנו לומר קודם הלימוד (ר' שלח מס' שבועות פרק נר מצוה) הריני יושב ללמוד כדי שיביאני הלימוד לידי מעשה, ולא יעשה מלאכתו מלאכת הקודש ברמיה, בהיות פעלו סותר את דיבוריו בעשותם חולין. ע"כ דיבוריו הק'.

שתי נקודות חשובות ונעלות בקנה אחד עולמים. א' זה הענין של התפילה והבקשה, וב' זה הענין של ההתמדה והרצון בשאיפה של התפילה והבקשה מכל א'. ואלו ואלו דברי אלוקים חיים, גם להתפלל ולבקש, וגם לבקש ברכות מהמסוגלים לברך, שהתפילות יתקבלו לרחמים ולרצון לפני אדון כל. ואפילו שיעלה במחשבותינו, או שאחרים ינסו להכניס דברי הבל שאין אפשרות שיהיה כך או כך, אפילו כך, עלינו לשים את הביטחון באבינו שבשמים, ולהתפלל ולבקש, ולהתמיד בדבר, וה' הטוב בעיניו יעשה.

והתפילה הזו שמבקש מאבינו שבשמים, שהבקשה שהוא מבקש יתקבל ויפעל את פעולתה, בעזרת השי"ת יתמלא בקשתו. ואפילו שיראה בעיניו שהתפילה לא עולה ולא מתקבלת, ולא פועלת את פעולתה כמו שחשבנו ורצינו, או כמו שייחלנו לעצמינו, עלינו לדעת שהרביש"ע יודע מה טוב לאדם בעולם, וכל תפילה בקשה ותחינה עולה לריח ניוחוח לה, וכל תפילה כל שהוא מתקבלת בשמים, ויש פעולות שרק נראה בהמשך כמה התפילות פעלו את פעולתם, רק שצריכים אנו ליכור שצריך להתפלל ולבקש מחד, ומאידך להתמיד בדבר, ואפילו שזה נראה רחוק ודמיוני.

יחד עם זאת עלינו לדעת שרצון אבינו שבשמים שנתפלל אליו בכל עת, וכמו שאנחנו צריכים משהו פלוני מבקשים אנו אותו מאבא, כך גם אבינו אב הרחמן רוצה לשמוע את התפילות והבקשות שיש לנו לבקש על הכלל והפרט, וביאר ה"דברי ישראל" שזה ביאור מאמר חז"ל (בברכות) "והלוואי שיתפלל אדם כל היום" והלא צריך ללמוד ולעשות מצות ה', אז איך נתפלל כל היום? אלא, והלוואי שאדם יתפלל ויבקש כל משאלותיו ובקשותיו כל היום, דהיינו בכל עת ושעה, מאבינו שבשמים שרוצה להיטיב תמיד עם בניו, ולדעת מה הם צריכים לעצמם ומה הם צריכים להיושע ברפואות וישועות. וכאן נגיע אל ביאור הכתוב "לא יחל דברו, ככל היוצא מפיו יעשה" שכזה אדם שתמיד מתפלל ולא מפסיק דהיינו 'לא יחל דברו' והוא רוצה להביא אותם לידי עובדא, לידי הלכה למעשה, אזי 'ככל היוצא מפיו יעשה' כל התיבות יתחברו בשמים למעלה ויפעלו את פעולתם, ויעשו את רצונו בשלימות, כפי אשר יגיע לו לטובתו וכנ"ל.

וכן הוא בפרט בימים אלו שיש לנו רק להרים את ידינו אל אבינו שבשמים, ולבקש ממנו "אבינו מלכינו מנע מגיפה מנחלתך", וכל החולים יתרפאו, והבריאים לא יחלו, ויגמר כבר הגלות הזאת. ותביא לנו את ביאת משיח צידקנו במהרה ובימינו.

ושומע תפילת כל פה, יאזין לתפילתנו ולבקשותינו, ויפעלו את פעולתם, ויעלו לרחמים ולרצון לפני אדון כל לטובה ולברכה לחיים לשמחה ושלוש.

בצרפת מתגורר יהודי עשיר ושם משפחתו היא כהן. אביו נפטר, וקברו אותו בעיר מקנס שבמרקו. הוא אמנם רצה לעלות לארץ ישראל, אך הוא נפטר במרקו וקברו אותו שם.

הבן שלו שכאמור, היה אחד מהעשירים הגדולים בצרפת, שילם סך עתק של 100,000 דולר על מנת להעלותו ארצה ולקברו בארץ הקודש, ולמרות שבצרפת יש צורך לעשות הרבה השתדלויות ולתת שוחד בכדי להעביר נפטר, הוא הצליח לעשות זאת. הוא ארגן לווייה ענקית ומכובדת, ואבא שלו אכן נקבר בהר הזיתים. בהלווייה השתתפו רבנים גאונים וצדיקים, שנשאו הספדים ושיבחו את בנו העשיר על מאמציו הכבירים לקוברו כאן בארץ ישראל.

כעבור תקופה מסוימת הגיע אדם א' למשרד של אותו עשיר ואומר לו: הייתי בנסיעה במרקו, ובין המקומות הייתי גם בבית הקברות של מקנס, והתפללתי על הקבר של אבא שלך. אמר לו העשיר: אתה חולם, אני העברתי את הקבר של אבי משם! אמר לו אותו אדם: אני נכחתי בבית הקברות כשאבא שלך נקבר, ואני איפה קברו אותו בבירור, ועל הקבר שלו התפללתי!...

החליט הבן להבין ולדעת את כל המתחולל, ולכן נסע מיד אל אותו בית קברות במרקו. וכשהגיע לבית הקברות ראה את הקבר של אבא שלו במקומו. הוא מתקשר מיד אל החברה קדישא, שהתעסקו בהעברת הנפטר, ואמר להם: אתם דרשתי ממני סכום כסף נכבד מאוד עבור העברת קברו של אבי, ערכנו לווייה, עשינו קבורה - וכיצד נשאר הקבר במקומו?

בסופו של דבר התברר כל הסיפור מאחורי כל זה. באותו בית קברות היו שני אנשים בשם אברהם כהן, ובמקום להעביר את אבא שלו, העבירו את השני... הוא החליט שעליו לבדוק מי זה אברהם כהן השני, ובדיקה התברר לו, שאותו אברהם כהן השני הנו אדם עירי ומת כרווק, אבל הוא נהג להשתתף בחתונות ולשמח חתן וכלה, וכל המשמח חתן וכלה זוכה לבנות חורבה מחורבות ירושלים, והוא תמיד היה אומר ומבקש מהחתן והכלה, בקשה אחת ויחידה, מעומק לבבו: "תברכו אותי שאזכה להיקבר בהר הזיתים בירושלים, אני רוצה לראות כמה חורבות הצלחתי לבנות...". והיו עונים לו: "אתה עירי, עני מרוד, רווק, יושב פה ומבקש להיקבר בירושלים - איפה תיקבר אם לא במקנס?!" אבל כדי להניח את דעתו היו אומרים לו: "בסדר, אנו מברכים אותך בבקשתך". וכשהוא נפטר קברו אותו במקנס, כמוכן.

והשאלה עלתה בכל אנשי מרקו, אחרי שהוא נפטר ונקבר, מהם הסיכויים שהוא יצא משם? אבל נתנו ליודע מחשבות, ולמקבל כל תפילות עם בני ישראל, לעשות כטוב בעיניו.

והנה הקב"ה הכניס מחשבה בלבו של אותו עשיר בשם כהן, בנו של אברהם כהן, שישלם כסף, ושלא יגיע לבית הקברות במקנס כדי לוודא שאכן מעבירים את קברו של אביו, ולא את קברו של מישהו אחר, וישלח את אנשי החברה קדישא לעשות זאת, והם יתבלבלו בזיהוי הקבר, ויעשו לווייה מכובדת בראשות רבנים ומכובדים, וידברו שם רבנים וידברו דברי תורה וישאו הספדים - וכל זאת בזכות אותם ברכות שברכו אותו רק כדי לצאת ידי חובה, והתפללו על אדם מסכן וביקשו עליו בלי שיאמינו שהתפילה הזו תתקבל! מכאן ראו אנשי מרקו, שתפילה של יהודי לא שבה ריקם, ותפילה שמגיע מעומק הלב, מתקבל אצל אבינו אב הרחמים, ופועל את ישועתו.

בסוף אותו גביר שילם כסף רב בשנית למען העלותו ארצה את מיטתו של אביו, והיום בהר הזיתים קבורים שני אנשים ששם אברהם כהן. (מעובד

עלוך זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון

a13215113@gmail.com

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלוך אשרי האיש"

או במספר טלפון ("קהילות"):

073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

אין ניתן אכאם פהילא אלא פניסם וריסם אגלום אפנאם

לע"נ

מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

לע"נ הרה"ח רבי יוסף אלימלך בן הרה"ח רבי חיים אליעזר ז"ל נלב"ע י"א אלול תשע"ח ת. נ. צ. ב. ה.

לע"נ הרה"ח ר' יצחק בן הרה"ח ר' משה אריה ז"ל נלב"ע בחג השבועות תשע"ד ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלוך להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הפה"ח ישראל פינגבוים הי"ו, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן - 540321 ע"ש ישראל בנימין פינגבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.